

Plaatsingslijst van het archief van de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Zuid- en Midden West-Vlaanderen 'Bond Moyson' (1933-1938, 1944-1992)

(D/1992/017, S/1994/149)

Paule Verbruggen
Martijn Vandenbroucke

INLEIDING

Korte historiek¹

De federatie van Socialistische Mutualiteiten Bond Moyson werd opgericht in 1932 en was eigenlijk een samensmelting van de bestaande federaties van het Zuiden (Menen, Kortrijk) en het Noorden (Brugge, Oostende). Als administratieve zetel werd Menen gekozen, dat met August Debuone tot een 'rode burcht' was uitgegroeid. Die samensmelting kaderde in een algemene tendens tot centralisatie in de jaren 1930, met het oog op de uitvoering van een aantal gemeenschappelijke administratieve taken. Het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten (NVSM) moedigde die evolutie aan om meer controle te verwerven op de bestaande afdelingen. De verschillende gewesten bleven echter een grote autonomie behouden inzake bijdragen, vergoedingen, propaganda en bestuur. In de periode vóór 1940 werden wel een aantal nieuwe diensten op federaal niveau uitgebouwd, met name de operatiekas, de kankerkas en de verpleegsters-bezoeksters.

De federatie kwam de Tweede Wereldoorlog eerder spartelend door. In de onzekerheid en verwarring van de eerste maanden vluchtten vele bestuursleden het land uit, waaronder voorzitter Alfons Verbrugge en secretaris Gerard Coorman. De achterblijvers vormden een voorlopig bestuur om de werking in de provincie West-Vlaanderen terug op te starten. Pogingen om met de andere mutualiteiten van katholieke en liberale stempel samen te werken, mislukten. De terugkeer van de gevluchten zorgde bovendien voor een gespannen sfeer. In heel wat federaties en gewesten werden secretarissen afgezet en vervangen door aanhangers van Hendrik de Man, die, naar analogie met de eenheidsvakbond, een eenheidsmutualiteit wilden oprichten.

Na de oorlog werden de besturen gezuiverd en mocht het oude personeel zijn plaats weer innemen. Zo werd Verbrugge in 1944 opnieuw als voorzitter aangesteld. Coorman, die nationaal secretaris was geworden, werd vervangen door Omer Saelens. De centralisatietendens zich in versneld tempo door. Met de invoering van de verplichte ziekteverzekering verschoof het zwaartepunt van de mutualistische werking van de primaire kassen naar de landsbond, die als enig verzekeringsorgaan voor de verplichte verzekering werd erkend. Voor de vrije verzekering waren de federaties verantwoordelijk. Vanaf 1946 werden de primaire kassen van de gewesten dan ook tot één federale kas gefusioneerd. De federatie West-Vlaanderen bestond voortaan uit drie diensten: de verplichte verzekering, de vrije verzekering en de Socialistische Vooruitziende Vrouwen (SVV). De SVV waren daarvoor een onafhankelijke vrouwenmutualiteit, maar hadden zich met de invoering van de verplichte verzekering bij de federatie aangesloten. De invoering van de verplichte verzekering had een gunstig effect op het ledental dat toenam van 103.199 leden in 1938 naar 145.451 leden in 1949. Tijdens de jaren 1950 bleef het ledental rond de 160.000 hangen.

Het van kracht worden van de wet-Leburton (1963), die de verplichte verzekering ook uitbreidde naar de zelfstandigen (althans voor de grote risico's), veroorzaakte opnieuw een op-

¹ De bibliografie inzake het socialistisch mutualiteitswezen is vrij beperkt. Voor een algemeen overzicht beschikken we over M. VERMOTE, *Gezondheid. 75 jaar Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten, 1913-1988*, Gent: AMSAB, 1988 en R. FLAGOTHIER & L. MUSIN, Naissance et développement des mutualités socialistes des origines à 1914. In: *Prévenir*, 8(1989)1, p. 75-94. Wat de federaties betreft, werden tot nu toe enkel Antwerpen (H. VERHEYEN & M. SERTYN, *Met vallen en opstaan. De moeizame opbouw van een mutualiteit in het Antwerpse*, Brugge: J. Herrebaut, 1985), Gent (R. VAN LERBERGHE, *De geschiedenis van Bond Moyson. De betekenis van de mutualiteit in de ontwikkeling van de Gentse arbeidersbeweging*, Gent: AMSAB/Bond Moyson, 1979) en Brugge-Oostende (J. D'HONDT & R. VAN LERBERGHE, *Een ziekenfonds in tijdsperspectief. 25 jaar Bond Moyson Brugge-Oostende*, Gent: AMSAB, 1993) in historisch en wetenschappelijk perspectief belicht. In het laatstgenoemde werk is het eerste hoofdstuk gewijd aan de voorgeschiedenis van Bond Moyson Brugge-Oostende en wordt dus ook waardevolle informatie verstrekt over de Federatie West-Vlaanderen. Voor onze inleiding baseerden wij ons voornamelijk op die bijdrage.

merkelijke groei naar ongeveer 185.000 leden. Met de verplichte verzekering nam echter ook de bureaucrativering toe, wat de democratische participatie en de dienstverlening voor de leden zeker niet ten goede kwam. Dat zorgde voor een groeiende ontevredenheid, vooral in het Brugge gewest.

Eigenlijk had men zich in Brugge nooit echt verzoend met de samensmelting van de twee federaties. Jan D'hondt haalt in zijn bijdrage over Bond Moyson Brugge-Oostende de volgende passage aan uit een brief van de Bruggeling Verbrugge aan de Menenaar Coorman: 'Het is wel tengevolge het bestendig aandringen van het Nationaal Verbond dat men met alle macht op den trommel heeft geslagen en ons zegde dat de samensmelting er moest komen met het vooruitzicht op de totstandkoming van de wet op Sociale Verzekeringen. Ik verklaar met spijt en tegenzin dat wij hebben vastgesteld hoe wij zijn achteruitgegaan tengevolge de verschillende samensmeltingen. Nochtans heeft ons solidariteitsgevoel de voorrang.' Ook het feit dat de hoofdzetel niet in Brugge was gevestigd, bleef voor ongenoegen zorgen. Dat had immers tot gevolg dat in de administratie en in het bestuur vooral mensen uit het Zuiden zaten. De administratieve hervorming die in opdracht van het Nationaal Verbond werd uitgevoerd op 1 januari 1964 en die leidde tot een verdere uitholling van de macht van de gewesten ten voordele van de federatie en het nationaal niveau, verstoorde de verhouding tussen Brugge en Menen verder. Vanuit het zuiden was men dan op zijn beurt wrevelig ten opzichte van Brugge omdat dat gewest als enige niet aangesloten was bij het collectieve abonnement op *Voor Allen*, en met het *Vlaams Weekblad* einzelgänger speelde. In 1965 lanceerde Frank Van Acker zelfs het idee om het *Vlaams Weekblad* over de hele provincie te verspreiden en de bijkomende bijdrage die reeds in Brugge werd gevraagd, te veralgemenen. Toen dat voorstel door het uitvoerend bestuur werd geweigerd, groeide dan weer het ongenoegen in Brugge. De financiële perikelen rond de bouw van een prestigieus ziekenhuis in Menen, waren de spreekwoordelijke druppel. Zeer tot ongenoegen van het zuiden splitste Brugge zich in 1968 af van Menen. Het Nationaal Verbond stemde daarin toe, op voorwaarde dat Brugge met Oostende één federatie zou vormen. Op 1 juli 1968 werd de nieuwe Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brugge-Oostende gesticht. De federatie van het Zuiden werd omgedoopt in Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Zuid- en Midden West-Vlaanderen. Over het wel en wee van die federatie na 1968 moet nog alles geschreven worden. Het bronnenmateriaal hiervoor ligt alvast klaar.

Het archief van de Federatie West-Vlaanderen/Zuid- en Midden West-Vlaanderen werd aan het toenmalige AMSAB in depot gegeven door de federaal secretaris Chris Vandebossche. Een deel is afkomstig van BM-gewest Tielt (via André Baekelandt en werd in 2014 aan het archief toegevoegd. Het is een zeer rijk archief in die zin dat alle verslagen van de Raad van Beheer, het Uitvoerend Bestuur en de Algemene Vergadering vanaf 1944 tot 1992 aanwezig zijn. Hiervan werden kopieën gemaakt om te verhinderen dat ze bij het raadplegen verder zouden beschadigd worden (in de laatste verslagboeken zijn de op het papier gekleefde verslagen losgekomen). Verder bevat het de werkingsverslagen (morele en financiële verslagen) vanaf 1936 tot 1938 en vanaf 1947 tot 1990. Interessant is ook het materiaal met betrekking tot het SVV waarvan we de verslagen van het Centraal Bestuur, de Raad van Beheer, de gewestelijke vergaderingen en de jaarcongressen bezitten vanaf 1945 tot 1991 en de werkingsverslagen vanaf 1946 tot 1991 (met een hiaat voor het jaar 1947). Het archief telt 62 nummers, opgeborgen in 5 archiefdozen (21 delen bevinden zich op rek). Een volledige doos foto's werd overgebracht naar het departement beeld & Geluid. Het archief bestrijkt de periode 1936-1992 en is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.

STORTINGSLIJST

- 1 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 02/10/1944 – 09/08/1948.
1944-1948 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 2 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 02/09/1948 – 06/10/1950.
1948-1950 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 3 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 15/10/1950 – 01/09/1952.
1950-1952 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 4 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 22/09/1952 – 25/08/1954.
1952-1954 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 5 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 13/09/1954 – 08/10/1956.
1954-1956 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 6 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 05/11/1956 – 09/06/1958.
1956-1958 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 7 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 30/06/1958 – 25/04/1960.
1958-1960 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 8 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 25/05/1960 – 11/12/1961.
1960-1961 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 9 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 28/12/1961 – 06/05/1963.
1961-1963 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 10 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering augustus 1963 – juli 1965.
1963-1965 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.

- 11 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering augustus 1965 – 20/12/1968.
1965-1968 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 12 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 20/01/1969 – 21/12/1973.
1969-1973 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 13 Notulen Raad van Beheer, Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering 14/01/1974 – 19/06/1992.
1974-1992 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 14 Notulen congressen en Algemene Vergadering 13/05/1963 – 18/12/1965.
1963-1965 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 15 Notulen congressen en Algemene Vergadering 05/11/1964 – 02/12/1967.
1964-1967 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 16 Notulen congressen en Algemene Vergadering 28/06/1968 – 31/10/1970.
1968-1970 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 17 Notulen congressen en Algemene Vergadering 20/12/1971 – 07/11/1986.
1971-1986 1 deel
N.B. Origineel bevindt zich op rek.
- 18 Notulen Centraal Bestuur SVV-federatie West-Vlaanderen 23/11/1933 – 07/02/1938.
1933-1938 1 deel
- 19 Notulen Centraal Bestuur SVV-federatie West-Vlaanderen 21/05/1945 – 02/04/1951.
1945-1951 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.
- 20 Notulen Centraal Bestuur en jaarcongressen SVV-federatie West-Vlaanderen 12/02/1951 – 16/11/1953.
1951-1953 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.
- 21 Notulen gewestelijke vergaderingen, vergaderingen Centraal Bestuur en jaarcongressen SVV-federatie West-Vlaanderen 11/01/1954 – 09/10/1961.
1954-1961 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.
- 22 Notulen gewestelijke vergaderingen, vergaderingen Centraal Bestuur en jaarcongressen SVV-federatie West-Vlaanderen 30/10/1961 – 05/10/1964.
1961-1964 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.

23	Notulen Centraal Bestuur en Raad van Beheer SVV-federatie West-Vlaanderen
13/01/1964 – 10/12/1979.
1964-1979	1 pak
24	Notulen Raad van Beheer SVV-federatie West-Vlaanderen 25/02/1980 – 12/07/1988.
1980-1988	1 deel
25	Notulen Raad van Beheer SVV-federatie West-Vlaanderen 18/07/1988 – 06/06/1991.
1988-1991	1 deel
26	Dossier betreffende de statuten van SVV-Zuid- en Midden-West-Vlaanderen.
1952-1953, 1960-1961	1 omslag
27	Documentatiemap betreffende subsidies ten voordele van de vrijwillige ziekteverzekering.
1923, 1962, 1965, 1971-1976, 1984	1 omslag
28	Notulen Uitvoerend Bestuur en Algemene Vergadering Bond Moyson-afdeling Rekem 21/08/1921 – 13/11/1960.
1921-1960	1 omslag
29	Omzendbrieven van de Socialistische Vooruitziende Vrouwen van West-Vlaanderen.
1969	1 omslag
30	Verslag over het dienstjaar 1979.
[1980]	1 stuk
31	Brochure voordelen. Gedrukt.
[1945]	1 stuk
32	Moreel verslag Kindervreugde Nieuwpoort – Targnon vzw 1976-1978.
[1979]	1 stuk
33	Financieel verslag Kindervreugde Nieuwpoort – Targnon vzw 1976-1978.
[1979]	1 stuk
34	Omzendbrieven van en betreffende de Mutualiteit Jonge Arbeiders (MJA).
1971, 1973, 1977-1978, 1982, 1987	1 omslag
35	Omzendbrieven van de Socialistische Vooruitziende Vrouwen van West-Vlaanderen.
1953-1954, 1956-1858, 1963	1 omslag
36	Financieel verslag over het jaar 1972.
20 augustus 1973	1 stuk
37	Financieel verslag van de niet erkende kassen over het jaar 1972.
18 juli 1973	1 stuk

38	Financieel verslag over het jaar 1973. 1 augustus 1974	1 stuk
39	Financieel verslag over het jaar 1973. 5 juli 1973	1 stuk
40	Financieel verslag over het jaar 1975. 1 september 1976	1 stuk
41	Financieel verslag over het jaar 1976. 28 september 1977	1 stuk
42	Financieel verslag over het jaar 1977. 11 augustus 1978	1 stuk
43	Financieel verslag over het jaar 1979. 1 augustus 1980	1 stuk
44	Financieel verslag van de niet erkende kassen over het jaar 1979. 9 juni 1980	1 stuk
45	Financieel verslag van de verplichte verzekering over het jaar 1979. 1 augustus 1980	1 stuk
46	Financieel verslag van de vrijwillige verzekering over het jaar 1979. 4 juni 1980	1 stuk
47	Financieel verslag over het jaar 1980. 20 september 1981	1 stuk
48	Financieel verslag van de niet-subsidieerbare diensten van de vrijwillige verzekering over het jaar 1980. 13 juli 1981	1 stuk
49	Financieel verslag van de subsidieerbare diensten van de vrijwillige verzekering over het jaar 1980. 22 juni 1981	1 stuk
50	Financieel verslag over het jaar 1981. 6 oktober 1982	1 stuk
51	Financieel verslag over het jaar 1982. 12 oktober 1983	1 stuk
52	Financieel verslag van de vrijwillige verzekering over het jaar 1982. 5 juli 1983	1 stuk
53	Financieel verslag van de vrijwillige verzekering over het jaar 1983. 27 juli 1984	1 stuk

54	Financieel verslag over het jaar 1984. 9 september 1985	1 stuk
55	Financieel verslag over het jaar 1985. 3 oktober 1986	1 stuk
56	Financieel verslag van de verplichte verzekering over het jaar 1985. 3 oktober 1986	1 stuk
57	Financieel verslag van de vrijwilliger verzekering over het jaar 1985. 14 juli 1986	1 stuk
58	Financieel verslag over het jaar 1987. [1988]	1 stuk
59	Financieel verslag van de verplichte verzekering over het jaar 1987. 25 november 1988	1 stuk
60	Financieel verslag van Het Socialistisch Volkshuis Menen vzw over het jaar 1976. 18 augustus 1977	1 stuk
61	Moreel en financieel verslag van de Sociale Dienst vzw over het jaar 1981. [1982]	1 stuk
62	Verslag van de Federatie van Socialistische Gepensioneerden van Zuid- en Midden- West-Vlaanderen vzw over het jaar 1987. [1988]	1 stuk

OVERGEBRACHT

a) Bibliotheekcollectie

- Tijdschriften

2 “Voor Allen” editie Kortrijk-Menen 1946-1948.

b) Iconografische collectie

- Foto's

100-tal afdrukken + 12 foto-postkaarten i.v.m. Bond Moyson vergaderingen, congressen.

2 enveloppen i.v.m. publiciteit voor variété en muziekoptredens.